

Evidenčna številka: VSL0081239

Datum odločbe: 27.09.2016

Senat, sodnik posameznik: Mateja Levstek (preds.), Irena Dovnik (poroč.), mag. Damjan Orož

Področje: PRAVO DRUŽB - OBLIGACIJSKO PRAVO

Institut: prepovedano vračilo vložka - ničnost povrnitev - razmerje med odvisno in obvladujočo družbo - poroštvene pogodbe - zavarovanje - zastava na vrednostnih papirjih

Zveza: ZGD-1 člen 227, 227/1, 248, 248/1, 248/2, 252, 545, 545/3.

Jedro

Toženi stranki ob zadostni skrbnosti in ob dobrem poznavanju situacije pri tožeči stranki in V. d.d. ni moglo ostati neznano, da tožeča stranka za sklenjena poročstva ni dobila nadomestila. Višjega sodišča ne prepričajo trditve tožene stranke, da se je zanašala le na prej navedeni stavek v poročilu in je zato verjela, da je tožeča stranka nadomestilo prejela.

Za vračilo vložka se ne štejejo samo tista izplačila iz premoženja družbe, ki bi bila označena kot vrnitev denarnega ali stvarnega vložka, pač pa je kot tako treba šteti vsakršno obliko vračila, ki ga družba zagotovi delničarju, pri čemer pravna oblika ali način izročitve sredstev nista pomembna. Kot tako je zato treba šteti tudi neodplačno poročstvo, ki ga družba prevzame za delničarja. Pri tem je prepovedana že sama zagotovitev zavarovanja in ne šele njegovo morebitno unovčenje.

Izrek

I. Pritožba se zavrne in se izpodbijana sodba potrdi.

II. Vsaka stranka sama nosi svoje pritožbene stroške.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijano sodbo (I.) ugotovilo, da so nične poroštvene pogodbe med tožečo in toženo stranko, s katerimi je tožeča stranka toženi stranki jamčila, da bo kot porok in plačnik plačala obveznosti po štirih kreditnih pogodbah, (II.) naložilo toženi stranki, da je dolžna vrniti tožeči stranki v posest menice s podpisom tožeče stranke, ki jih je prejela na podlagi poroštvenih izjav h kreditnim pogodbam, (III.) toženi stranki naložilo, da je dolžna plačati tožeči stranki 4.146,76 EUR s pripadki, (IV.) toženi stranki naložilo, da je dolžna v roku 15 dni dovoliti, da se izbriše zastavna pravica in prepoved razpolaganja, vpisana v njeno korist na 1,655.354 vrednostnih papirjih M. d.d. z oznako MX, sicer bo nalog za izbris zastavne pravice in prepovedi razpolaganja nadomestila ta sodba, in (V.) toženi stranki naložilo povrnitev pravnih

stroškov tožeče stranke.

2. V pritožbi zoper sodbo je tožena stranka uveljavljala pritožbene razloge zmotne uporabe materialnega prava, zmotne ugotovitve dejanskega stanja in bistvene kršitve določb pravnega postopka s predlogom višjemu sodišču, da pritožbi ugodi in spremeni sodbo sodišča prve stopnje tako, da tožbeni zahtevek v celoti zavrne, podrejeno pa, da pritožbi ugodi, razveljavi in zadevo vrne sodišču prve stopnje v ponovno odločanje. Priglasila je tudi pritožbene stroške.

3. Tožeča stranka je v odgovoru na pritožbo višjemu sodišču predlagala, da pritožbo zavrne in potrdi sodbo sodišča prve stopnje. Priglasila je stroške pritožbenega postopka.

4. Pritožba ni utemeljena.

5. Tudi pritožnica navaja, da je z vidika določbe prvega odstavka 227. člena ZGD-1 problematično financiranje delničarja s sredstvi odvisne družbe, če za takšno financiranje ni zagotovljeno ustrezno nadomestilo delničarja. Vendar ne drži pritožbena trditev, da je tožena stranka navedla in dokazala, da iz Letnega poročila tožeče stranke za poslovno leto, končano na dan 31.12.2011 - v nadaljevanju: Poročilo (to je v letu, v katerem so bile sklenjene kreditne pogodbe in dane poroštvne izjave in je bila sklenjena pogodba o zastavi nematerializiranih vrednostnih papirjev) izhaja, da je tožeča stranka za navedene pravne posle dobila ustrezno nadomestilo.

6. Sodišče prve stopnje je povzelo zapis v Letnih poročilih tožeče stranke za poslovno leto 2011, 2008 in 2009, v katerih je navedeno: „Kot odvisna družba smo v okoliščinah, ki so bile znane v trenutku, ko je bil opravljen pravni posel ali storjeno opuščeno dejanje, pri vsakem pravnem poslu z obvladujočo družbo ali z njo povezano družbo dobili ustrezno vračilo s tem, ko je bilo storjeno ali opuščeno dejanje. Družba ni bila prikrajšana.“ Višje sodišče ocenjuje, da je sodišče prve stopnje na podlagi takšnega zapisa utemeljeno sledilo razlagi tožeče stranke, da se navedeni zapis nanaša le na pravne posle z obvladujočo družbo in ne tudi na posle s tretjimi osebami (npr.: s toženo stranko).

7. Pritožba pravilno opozarja, da bi Poročilo, glede na tretji odstavek 545. člena ZGD-1, moralo vsebovati vse posle, ki jih je odvisna družba sklenila z obvladujočo družbo ali z njo povezano družbo ali na pobudo ali v interesu teh družb, in vsa druga dejanja, ki jih je storila ali opustila na pobudo ali v interesu teh družb v preteklem poslovnem letu, pa v njem niso navedena sporna poroštva pa tudi ne nadomestilo zanje. Vendar iz izpodbijane odločbe izhaja, da se sodišče prve stopnje na 545. člen ZGD-1 ni sklicevalo in je odločitev sprejelo na podlagi (po oceni višjega sodišča pravilne) razlage zapisa v Poročilu. Višje sodišče pritruje sodišču prve stopnje, da toženi stranki ob zadostni skrbnosti in ob dobrem poznavanju situacije pri tožeči stranki in V. d.d. ni moglo ostati neznano, da tožeča stranka za sklenjena poroštva ni dobila nadomestila. Višjega sodišča ne prepričajo trditve tožene stranke, da se je zanašala le na prej navedeni stavek v poročilu in je zato verjela, da je tožeča stranka nadomestilo prejela, še posebej ob upoštevanju dejstva, da je tožena stranka vedela, da V. d.d. kreditov ob zapadlosti ni mogla vrniti in jih je zato tožena stranka reprogramirala in pri tem še zahtevala zavarovanje tožeče stranke. Glede na to, da v Poročilu poroštva sploh niso omenjena in ker je tožena stranka vsaj za obstoj svojih poroštev vedela, je nenavadno, da to pri njej ni vzbudilo nobenih pomislov. Pri tem, da v poročilu nič ne piše o nadomestilu za poroštvo oziroma kakršnekoli poslih s tretjimi osebami, tožena stranka ni mogla preprosto kar šteti, da je tožeča stranka od V. d.d. za dano poroštvo dobila nadomestilo. Po tem, ko je tožeča stranka trdila, da nadomestila za dana poroštva od obvladujoče družbe ni prejela, pa je bilo na toženi stranki dokazno breme, da dokaže svojo trditev, da se je to zgodilo. Kot je navedla tožeča stranka, tožena stranka ni konkretizirala, kakšno nadomestilo naj bi tožeča stranka prejela. Težko si je zamisliti (in razlage za to tožena stranka ne ponudi), zakaj bi tožena stranka V. d.d. reprogramirala kredite, če bi ta hkrati imela dovolj sredstev, da bi tožeči stranki za poroštvo lahko dala nadomestilo.

8. Ni se mogoče strinjati s pritožbo, da je M. M., zaslišan kot priča, „demantiral“ svojo pisno izjavo. Izjava in izpovedba priče se namreč skladata: obe navajata, da je tožeča stranka (le) pri vsakem pravnem poslu z družbo

V. d.d. dobila ustrezno nadomestilo. V poročilu niso navedeni nobeni posli, ki bi jih tožeča stranka (v zvezi z obvladujočo družbo) sklenila s tretjimi osebami, samo to pa še ne more pomeniti, da je bilo v takšnih primerih nadomestilo dano.

9. Pritožba očita sodišču prve stopnje, da vedenje o tem, da je bila tožeča stranka odvisna družba, V. d.d. pa obvladujoča, ne more utemeljevati, da tožena stranka pri sklepanju spornih pogodb ni bila v dobri veri. Kot je navedlo Višje sodišče v Ljubljani v odločbi I Cpg 323/2013, je prejemnika zavarovanja treba varovati, vendar to ne velja takrat, kadar je ta opustil skrbnost dobrega strokovnjaka in sprejel poroštvo, ki bi utegnilo predstavljati vračilo vložka po prvem odstavku 227. člena ZGD. Prav to pa se je po prepričanju sodišča prve stopnje zgodilo v obravnavanem primeru.

10. Višje sodišče pritrjuje sodišču prve stopnje, da trditve tožene stranke, da ni vedela za kakšen namen bodo porabljeni krediti, niso pravno odločilne za rešitev spora, saj se v tem sporu ne obravnava vprašanje ničnosti kreditnih pogodb, temveč ničnosti poroštev, ki so bila dana v zavarovanje terjatev iz kreditnih pogodb. V skladu z 227. členom ZGD-1 pa je prepovedana že sama zagotovitev zavarovanja, neodvisno od tega, za kakšen pravni posel je bilo zavarovanje dano. Pri tem višje sodišče soglaša s sodiščem prve stopnje, da je tožeča stranka uspela dokazati, da so bili krediti dani že na podlagi kreditnih pogodb z dne 19.10.2006 in 5.2.2007, ki pa takrat niso bili zavarovani s poroštvom tožeče stranke, kreditne pogodbe, za katere je tožeča stranka dala poročstva in so navedene v tožbi, pa so le refinanciranje prvotnih kreditov.

11. Neutemeljeno pritožba opozarja, da s poroštvnimi izjavami tožeča stranka še ni pridobila lastnih delnic VY v zastavo, saj bi jih pridobila le v primeru izpolnitve poroštvne obveznosti, torej kolikor bi poplačala dolg do tožene stranke kot solidarni porok glavnega dolžnika V. d.d. Pravilno je stališče sodišča prve stopnje, da je v skladu z 227. členom ZGD-1 prepovedana že sama zagotovitev zavarovanja, neodvisno od tega, za kakšen pravni posel je bilo zavarovanje dano.

12. Tudi v primeru zastave na vrednostnih papirjih odvisne družbe gre, kot je to izčrpno pojasnilo že sodišče prve stopnje, za prepovedano vračilo vložka v skladu z 227. členom ZGD-1. Prvi odstavek 227. člena ZGD-1 določa, da se vložki ne smejo vrniti in ne obrestovati. Za vračilo vložka se ne štejejo samo tista izplačila iz premoženja družbe, ki bi bila označena kot vrnitev denarnega ali stvarnega vložka, pač pa je kot tako treba šteti vsakršno obliko vračila, ki ga družba zagotovi delničarju, pri čemer pravna oblika ali način izročitve sredstev nista pomembna. Kot tako je zato treba šteti tudi neodplačno poroštvo, ki ga družba prevzame za delničarja. Pri tem je prepovedana že sama zagotovitev zavarovanja in ne šele njegovo morebitno unovčenje. Tudi v tem primeru tožena stranka ni izkazala, da bi tožeča stranka prejela nadomestilo za dano zavarovanje, sodišče prve stopnje pa je prepričljivo pojasnilo, da tudi pri zastavi nematerializiranih vrednostnih papirjev MX tožena stranka ni bila v dobri veri. Na podlagi tega je sodišče prve stopnje pravilno tudi za pogodbo v zvezi z navedenimi vrednostnimi papirji ugotovilo, da je nična.

13. Pritožba navaja, da pridobitev delnic MX v zastavo še ne predstavlja situacije po 252. členu ZGD-1, saj delnice MX niso lastne delnice tožeče stranke. Kot je v odgovoru na pritožbo opozorila tožeča stranka, se sodišče prve stopnje, ko je štelo, da je zastavna pravica na navedenih delnicah nična, ni oprlo na določilo 252. člena ZGD-1, temveč je pojasnilo, da gre tudi v primeru zastave na vrednostnih papirjih odvisne družbe za prepovedano vračilo vložka iz 227. člena ZGD-1.

14. Ker je sodišče oprlo svojo odločitev na 227. člen ZGD-1, mu ni bilo potrebno uporabiti 248. člena ZGD-1 (fiktivni posli). Zato je neutemeljena tudi pritožbena navedba, da bi sodišče prve stopnje pri odločanju moralo upoštevati, da gre v primeru tožeče stranke za situacijo iz drugega odstavka 248. člena ZGD-1. Ker sodišče prve stopnje ni uporabilo prvega odstavka 248. člena ZGD-1, tudi izjema, določena v drugem odstavku, za odločitev ni relevantna.

15. Višje sodišče soglaša s sodiščem prve stopnje, da tožeči strani v spor kot nujnega sospornika ni bilo treba vključiti tudi družbe V. d.d. Porok in glavni dolžnik nista nujna sospornika. Prav tako je neutemeljena

pritožbena navedba, da bi morala tožeča stranka za uspešnost pri uveljavljanju ničnosti poroštvenih pogodb postaviti tudi zahtevek na ničnost kreditnih pogodb. Kot je pravilno zapisalo sodišče prve stopnje, zgolj podpis tožeče stranke na kreditnih pogodbah kot zastavitelja, tožeče stranke še ne bi zavezoval kot poroka in plačnika, če tožeča stranka ne bi podpisala tudi poroštvenih izjav. Tožečo stranko zavezuje šele sklenjena poroštvena pogodba, v kateri je natančno navedeno, kakšne so njene obveznosti in katera obveznost je zavarovana. Ničnost poroštvenih pogodb v ničemer ne vpliva na veljavnost kreditnih pogodb, ki so kljub ugotovljeni ničnosti poroštev še vedno veljavne in zavezujejo glavnega dolžnika V. d.d k vrnitvi kreditov.

16. Višje sodišče je s tem odgovorilo na pritožbene trditve, za katere je ocenilo, da so bile pomembne pri presoji pravilnosti izpodbijane sodbe (prvi odstavek 360. člena ZPP) in glede na navedeno zaključuje, da uveljavljani pritožbeni razlogi tožene stranke niso podani. Odločitev sodišča prve stopnje je materialnopravno pravilna, prav tako v postopku na prvi stopnji ni prišlo do bistvenih kršitev določb pravnega postopka, na katere pazi višje sodišče po uradni dolžnosti (drugi odstavek 350. člena ZPP), zato je pritožbo tožene stranke kot neutemeljeno zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje (353. člen ZPP).

17. Ker tožena stranka ni uspela s pritožbo, sama nosi svoje pritožbene stroške (prvi odstavek 154. člena v zvezi s prvim odstavkom 165. člena ZPP).

18. Tožeča stranka je priglasila stroške odgovora na tožbo. Ker pa njenih stroškov glede na vsebino odgovora ni mogoče šteti za stroške, potrebne za pravdo (prvi odstavek 165. člena ZPP v zvezi s prvim odstavkom 155. člena ZPP), jih bo morala nositi sama.

Datum zadnje spremembe: 16.03.2017